EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 4.11.2008
COM(2008) 699 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

IZEJVIELU INICIATĪVA – APMIERINĀT PAMATVAJADZĪBAS IZAUGSMEI UN NODARBINĀTĪBAI EIROPĀ

{SEC(2008) 2741}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

IZEJVIELU INICIATĪVA – APMIERINĀT PAMATVAJADZĪBAS IZAUGSMEI UN NODARBINĀTĪBAI EIROPĀ

Ievads

Izejvielas ir būtiskas modernās sabiedrības ilgtspējīgai pastāvēšanai. Piekļuve minerālizejvielām par pieņemamu cenu ir svarīga ES ekonomikas pareizai darbībai. Būvniecības, ķīmisko vielu, automobiļu, kosmosa, mašīnu un iekārtu nozares, kas nodrošina kopējo pievienoto vērtību 1324 miljardu euro apmērā un nodarbina aptuveni 30 miljonus darbinieku (1. pielikums), ir atkarīgas no piekļuves izejvielām.

Enerģijas cenu kāpums un ES lielā atkarība no enerģijas importa jau ir prioritāri jautājumi politikas programmā, taču līdzvērtīgām problēmām saistībā ar dažām ar enerģijas ražošanu nesaistītām izejvielām vēl netiek pievērsta pietiekama uzmanība. No vienas puses, ES ir daudz izejvielu atradņu. Tomēr šo izejvielu izpētē un ieguvē jāsaskaras ar arvien lielāku konkurenci starp dažādiem zemju izmantošanas veidiem un ar stingriem vides noteikumiem, kā arī ar tehnoloģiju ierobežotajām iespējām piekļūt minerāliegulām. No otras puses, ES ir lielā mērā atkarīga no stratēģiski nozīmīgu izejvielu importa, ko arvien vairāk ietekmē tirgus traucējumi. Augsto tehnoloģiju metālu gadījumā šo atkarību var uzskatīt pat par kritisku, ņemot vērā šo metālu ekonomisko vērtību un apgādes lielo nedrošību. Tajā pašā laikā ir daudz iespēju nodrošināt apgādi ar materiāliem, uzlabojot resursu efektivitāti un otrreizējo pārstrādi.

Nodrošināt drošu un netraucētu piekļuvi izejvielām ir arvien svarīgāks faktors ES konkurētspējai un tādējādi būtisks priekšnoteikums Lisabonas izaugsmes un nodarbinātības partnerības īstenošanai. ES kritiskā atkarība no dažām izejvielām norāda uz to, ka ir steidzami jāvirzās uz ekonomiku, kurā resursi tiek izmantoti efektīvāk, un uz ilgtspējīgu attīstību[1]. Tādēļ saskaņā ar Padomes 2007. gada maija[2] ieteikumu ir jāizstrādā saskanīgāka ES politika šajā jomā. Šis paziņojums ir pirmais solis šajā procesā, un tā pamatā ir Komisijas padziļināta analīze[3] un 2008. gada sabiedriskās apspriešanās[4] rezultāti. Šis paziņojums arī palīdzēs noteikt kopīgu Eiropas Savienības pieeju starptautiskajās Apvienoto Nāciju Organizācijas[5] un G8[6] diskusijās par izejvielām.

Lai gan šis paziņojums attiecas galvenokārt uz minerāliem, kas nav saistīti ar enerģijas ražošanu, analīze, kas ir tā pamatā, un ierosinātie pasākumi jo īpaši attiecībā uz trešu valstu īstenotajiem tirdzniecības traucējumiem lielā mērā attiecas uz citām ar enerģijas ražošanu nesaistītām izejvielām (piemēram, koksni), kuras tirgus traucējumu dēļ saskaras ar līdzīgiem apgādes ierobežojumiem un apdraud konkurētspēju.

---

1 Ilgtspējīga attīstība ietver ekonomiskos, sociālos un vides aspektus. COM(2005) 658.
2 10032/07.
3 Komisijas dienestu darba dokuments par ieguves rūpniecību ES – SEC(2007) 771.
4 http://ec.europa.eu/enterprise/non_energy_extractive_industries/raw_materials.htm
5 Pasaules investīciju ziņojums, 2007. gads.
6 G8 valstis ir izteikušas ieteikumus, kuros uzsvērta nepieciešamība nodrošināt ilgtspējīgu un pārredzamu izejvielu izpēti un ekspluatāciju.

1. AR ENERĢIJAS RAŽOŠANU NESAISTĪTO IZEJVIELU PIEDĀVĀJUMA UN PIEPRASĪJUMA ANALĪZE

1.1. Apgādes situācija Eiropā, sākot ar pašpietiekamību līdz lielai atkarībai no importa

ES var sevi nodrošināt ar *būvniecībā izmantojamiem minerāliem* un jo īpaši agregātiem, un tā ir vadošā ģipša un dabiskā akmens ražotāja pasaulē. Agregātu pieejamība no reģionāliem un vietējiem avotiem ir būtisks faktors ekonomikas attīstībā, jo tas vienkāršo loģistiku un mazina transporta izmaksas. Eiropas Savienība arī ieņem pirmo vai otro vietu pasaulē atsevišķu *rūpniecības minerālu* ražošanā, tomēr lielāko daļu šādu minerālizejvielu tā importē (2. pielikuma 1. tabula). Taču ES ir lielā mērā atkarīga no *metālu minerālu* importa, jo ES produkcija ir tikai aptuveni 3 % no pasaules produkcijas (2. pielikuma 1. attēls un 2. tabula).

ES ir lielā mērā atkarīga ne tikai no pirmējām izejvielām, bet arī no *otrreizējām izejvielām*. Pēdējās desmitgadēs ir ievērojami pieaugusi otrreiz pārstrādātu metāllūžņu izmantošana, un patlaban tā atbilst 40-60 % ES metālu produkcijas. Tomēr piekļuve metāllūžņiem Eiropā ir apgrūtināta; pēdējo 8 gadu laikā krāsainā metāla un dārgmetālu lūžņu imports Eiropas Savienībā ir krities gandrīz par 40 %, savukārt eksports ir pieaudzis par vairāk nekā 125 %, tādējādi radot šo metālu trūkumu un cenas pieaugumu. Līdzīga tendence ir vērojama melno metāllūžņu eksporta jomā. Viens no iemesliem ir tas, ka daudzi nolietoti produkti netiek nodoti ekoloģiski nekaitīgai otrreizējai pārstrādei, bet tiek nelegāli izvesti no ES, tādējādi radot vērtīgu otrreizējo izejvielu zaudējumus un negatīvi ietekmējot vidi.

ES ir lielā mērā atkarīga no tādu *augsto tehnoloģiju metālu* importa kā, piemēram, kobalts, platīns, retzemju metāli un titāns. Lai gan šie metāli bieži ir nepieciešami pavisam nelielos daudzumos, tie ir arvien nozīmīgāki tehnoloģiski modernu ražojumu izstrādē, pateicoties arvien lielākai šo metālu funkcionalitātei. Bez šādiem augsto tehnoloģiju metāliem Eiropas Savienībai neizdosies panākt ilgtspējīgu ražošanu un ražot videi nekaitīgus ražojumus. Šiem metāliem ir ievērojama nozīme inovatīvu vides tehnoloģiju attīstībā, kuru mērķis ir uzlabot energoefektivitāti un samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas. Ūdeņraža automobiļiem ir nepieciešams platīna katalizators. Elektriskajiem hibrīdautomobiļiem ir nepieciešamas litija baterijas, savukārt rēnija supersakausējums ir būtisks elements modernu lidmašīnu ražošanā (2. pielikuma 3. tabula).

Trīs galveno iemeslu dēļ daži no šiem materiāliem, piemēram, platīns un indijs, ir jo īpaši nozīmīgi: pirmkārt, tiem ir būtiska ekonomiskā nozīme galvenajās nozarēs, otrkārt, ES saskaras ar lielu apgādes nedrošību saistībā, piemēram, ar ievērojamu atkarību no importa un šo materiālu augstu koncentrāciju dažās valstīs, un, treškārt, pašlaik tiem trūkst aizstājēju. Eiropas Savienība 2000. gadā jau piedzīvoja apgādes krīzi, kad mobilo tālruņu bums izraisīja pēkšņu tantala pieprasījumu. Iespējams, ka šo materiālu dažādo lietojumu dēļ šāda situācija radīsies arvien biežāk, un nevar izslēgt īslaicīgus apgādes traucējumus.

Ķīna, Āfrika, Dienvidamerika, Krievija un Austrālija - visas ieņem vadošās pozīcijas šādu augsto tehnoloģiju izejvielu piegādē uz Eiropu (3. pielikums). Īpašu risku rada fakts, ka daži nozīmīgi izejvielu avoti atrodas pasaules daļās, kurās nav uz tirgu balstītas sistēmas un/vai kuras ir politiski un/vai ekonomiski nestabilas.

Tā kā ilgtermiņa tirgus perspektīvas visā pasaulē radīs labvēlīgus apstākļus jauniem izrakteņu ieguves un otrreizējās pārstrādes projektiem, Eiropas Savienībai ir svarīgi izmantot iespēju uzlabot pašmāju iespējas vai izstrādāt aizstājējus. Lai gan tiek īstenotas jaunas izrakteņu

ieguves iniciatīvas Zviedrijā, Somijā un dažās jaunajās dalībvalstīs, vēl joprojām pastāv ierobežojumi spēkā esošo ES un valstu reglamentējošo noteikumu īstenošanā, kuri apdraud ES ieguves rūpniecības turpmāko attīstību. Tā kā ar enerģijas ražošanu nesaistīto izejvielu nozare var darboties tikai tādās vietās, kur ir zināmas un ekonomiski dzīvotspējīgas minerāliegulas, ir jāizstrādā stratēģijas, lai nodrošinātu piekļuvi šīm iegulām turpmākai izmantošanai.

Ņemot vērā ierobežoto piekļuvi resursiem un lielo atkarību no importa, ir nepieciešamas stratēģijas resursu efektivitātes uzlabošanai, otrreizējai pārstrādei un atkārtotai izmantošanai, lai nodrošinātu sociālo un ekonomisko attīstību. Otrreizējās pārstrādes priekšrocība ir tā, ka tā uzlabo enerģijas efektivitāti, jo īpaši attiecībā uz tādiem metāliem, kuru ražošana no otrreizējām izejvielām (metāllūžņiem) taupa ievērojami vairāk enerģijas nekā to ražošana no pirmējām izejvielām.

Novēršot virkni šķēršļu turpmākai otrreizējās pārstrādes tirgu attīstībai, ievērojami paplašinātos ekonomiskās iespējas[7]. Šķēršļus rada informācijas trūkums par otrreizējā pārstrādē iegūto materiālu kvalitāti un ievērojamas meklēšanas un darījumu izmaksas, jo pircējiem un pārdevējiem ir ārkārtīgi grūti atrast citam citu vai vispār uzzināt citam par cita pastāvēšanu. Cits šķērslis ir nepiemērotas atkritumu apsaimniekošanas un savākšanas sistēmas dalībvalstīs. Piemēram, alumīnija iepakojumu otrreizējās pārstrādes līmenis dažādās dalībvalstīs ir no 30 % līdz 80 %. Tas norāda, cik liels ir ekonomikā neizmantotais potenciāls materiālu efektivitātes uzlabošanā.

1.2. Eiropas Savienība saskaras ar būtiskām pārmaiņām pasaules tirgos

No vispārējā ģeoloģiskā viedokļa nav tādu elementu, kas liecinātu par nenovēršamu lielākās daļas izejvielu fizisku trūkumu pasaulē. Tomēr ģeoloģiskā pieejamība nenozīmē, ka šīm izejvielām var piekļūt ES uzņēmumi. Būtiskās pārmaiņas pasaules tirgos apdraud Eiropas rūpniecības konkurētspēju.

1.2.1. Izejvielu pieejamība un cenu pārmaiņas

Starptautiskie metāla un minerālu tirgi darbojas cikliski saskaņā ar pieprasījumu un piedāvājumu (4. pielikuma 1. attēls). Kopš šā gadsimta sākuma spēcīgs un neparedzēts pieprasījuma palielinājums, kuru galvenokārt radīja spēcīga izaugsme jaunās ekonomikas valstīs, no 2002. līdz 2008. gadam izraisīja metāla cenu trīskāršošanos. No 2002. līdz 2005. gadam Ķīna patērēja vairāk nekā 50 % no pieauguma rūpniecības metālu pasaules patēriņā. Lai gan sakarā ar finanšu krīzes pašreizējo ietekmi palēninās pieaugums pasaules pieprasījumā pēc izejvielām, ir gaidāms, ka jaunās ekonomikas valstis arī turpmāk spēcīgi ietekmēs izejvielu pieprasījumu. Lai gan izpētes izmaksas pēdējā laikā pieaug (4. pielikuma 2. attēls), vispār gaidāms, ka pieprasījuma pieauguma ātruma un mēroga dēļ piedāvājums atpaliek no pieprasījuma, un speciālisti to dēvē par superciklu.

1.2.2. Jaunas rūpniecības stratēģijas un pasaules tirgu traucējumu riski

Arvien vairāk jaunās ekonomikas valstu īsteno rūpniecības stratēģijas resursu aizsardzībai, lai radītu priekšrocības to pakārtotajai rūpniecībai. Par to liecina tas, ka pieaug valdības noteikto pasākumu skaits, kas kropļo starptautisko tirdzniecību ar izejvielām. Šajos pasākumos ietilpst eksporta nodokļi un kvotas, subsīdijas, cenu noteikšana, dubulto cenu sistēma un ierobežojoši

[7] Uzlabot pārstrādes tirgus, ESAO (2006).

noteikumi attiecībā uz ieguldījumiem. Ir konstatēti (4. pielikuma 1. tabula) vairāk nekā 450 eksporta ierobežojumi attiecībā uz vairāk nekā 400 dažādām izejvielām (piemēram, metālu, koksni, ķīmiskām vielām un ādām). Ķīna, Krievija, Ukraina, Argentīna, Dienvidāfrika un Indija ir nozīmīgākās valstis, kuras piemēro šādus pasākumus, tajā pašā laikā bieži vien izmantojot samazinātu nodokļu vai beznodokļu piekļuvi ES tirgum, lai ievestu saistītus gatavos ražojumus, tādējādi radot neizdevīgus konkurences apstākļus daudzām ES rūpniecības nozarēm.

Jaunās ekonomikas valstis arī īsteno stratēģijas, kas vērstas uz valstīm, kurām ir daudz resursu, nolūkā nodrošināt priviliģētu piekļuvi izejvielām. Piemēram, Ķīna un Indija pēdējos gados ir ievērojami pastiprinājušas ekonomiskās saistības ar Āfriku; Ķīna īsteno ievērojamus infrastruktūras projektus un aktīvi iesaistās izpētē un ieguvē tādās valstīs kā, piemēram, Zambija (varš), Kongo Demokrātiskā Republika (varš, kobalts), Dienvidāfrikas Republika (dzelzsrūda), Zimbabve (platīns) un Gabona, Ekvatoriālā Gvineja un Kamerūna (kokmateriāli).

Piedāvājumu ietekmē arī palielināta koncentrācija ražotājās valstīs un turpmāka koncentrācija un vertikāla integrācija uzņēmumu līmenī, kas var radīt problēmas piekļūt izejvielām (4. pielikuma 3. attēls, 5. pielikums). Piemēram, pašlaik tikai trīs ražotājuzņēmumi kontrolē aptuveni 75 % dzelzsrūdas jūras tirdzniecības. Šāda attīstība var mazināt konkurētspēju un tādējādi paaugstināt cenas pakārtotajiem lietotājiem. Pakārtotie uzņēmumi šādu risku pārvaldībai izmanto krājumu veidošanu un ilgtermiņa līgumus vai arī piemēro vertikālās integrācijas stratēģiju ar izrakteņu ieguves uzņēmumiem.

Vairāk nekā 50 % no galvenajām minerālu rezervēm atrodas valstīs, kuru nacionālais kopienākums uz vienu iedzīvotāju dienā nepārsniedz USD 10. Šīm ar resursiem bagātajām jaunattīstības valstīm un jo īpaši Āfrikai (6. pielikums) tas rada jaunas iespējas ievērojami palielināt nacionālo kopienākumu, jo daudzas no šīm valstīm vēl joprojām ir nabadzīgas vai ar ļoti lēnu izaugsmi. Taču dažas šīs valstis cieš no vardarbīgiem konfliktiem, kuru iemesli dažos gadījumos ir cīņa par dabas resursu kontroli, savukārt citās trūkst pārvaldības, jo īpaši attiecībā uz to ienākumu sadali, kas gūstami ar šiem resursiem. Turklāt šīm valstīm bieži vien ir grūtības rīkot sarunas ar ārzemju izrakteņu ieguves uzņēmumiem, jo tām ir neatbilstoša informācija par iegulu vērtību un nav pietiekamu administratīvo resursu. Dažos gadījumos ir radušies jautājumi par uzņēmumu praksi vides aizsardzībā un darbinieku tiesībām, savukārt attiecībā uz citām valstīm ir bažas par dažu publiskā un privātā sektora noslēgto līgumu ietekmi uz valsts parādu.

2. POLITISKS RISINĀJUMS - INTERGRĒTA STRATĒĢIJA

Rūpnieciski attīstītās valstis, piemēram, Japāna un ASV apzinās, ka tās ir lielā mērā atkarīgas no atsevišķām izejvielām un tādēļ īsteno īpašu politiku, lai saglabātu apgādi ar izejvielām. ASV, piemēram, ir noteikusi valstij stratēģiski nozīmīgās izejvielas un turklāt veido krājumus ar izejvielām, kuras ir nozīmīgas aizsardzības rūpniecībā. Arī Japāna ir sākusi nodrošināt nepieciešamo piekļuvi izejvielām (7. pielikums). Lai gan atsevišķas ES dalībvalstis īsteno īpašu politiku, līdz šim nav izstrādāts integrēts politisks risinājums, lai nodrošinātu Eiropas Savienībai piekļuvi izejvielām par taisnīgām un nesagrozītām cenām. Ir ierosinājums Eiropas Savienībai vienoties par integrētu izejvielu stratēģiju. Šīs stratēģijas pamatā varētu izmantot šādus trīs pīlārus:

(1) nodrošināt **piekļuvi izejvielām** starptautiskajos tirgos ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi attiecas uz citiem rūpniecības konkurentiem;

(2) noteikt **pamatnosacījumus** Eiropas Savienībā, lai veicinātu ilgtspējīgu apgādi ar izejvielām no Eiropas avotiem;

(3) palielināt vispārējo resursu efektivitāti un veicināt otrreizējo pārstrādi, lai **mazinātu pirmējo izejvielu patēriņu Eiropas Savienībā** un mazinātu atkarību no importa.

Turklāt Komisija ierosina integrētajā Eiropas stratēģijā vispirms noteikt Eiropas Savienībai būtiskās izejvielas. Šajā sakarā Komisija ierosina cieši sadarboties ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, lai izveidotu kopēju sarakstu ar būtiskajām izejvielām. Iepriekšējs novērtējums liecina, ka Eiropas Savienība ir lielā mērā atkarīga no dažām izejvielām (8. pielikums).

2.1. Pirmais pīlārs. Piekļuve izejvielām pasaules tirgos ar nosacījumiem, kas neizraisa traucējumus

Eiropas Savienībai aktīvi jāīsteno **diplomātija izejvielu jomā, lai nodrošinātu piekļuvi izejvielām**. Tostarp ir jāpanāk labāka un efektīvāka ES ārējo politiku (ārējās attiecības, tirdzniecība un attīstība) koordinācija un saskanība. Tāpat ES līmenī jākoordinē ES stratēģisko partnerību[8] pārvaldība un jāveido politiskais dialogs ar trešām partnervalstīm, jaunās ekonomikas valstīm un to reģionālajiem grupējumiem, pamatojoties uz "savstarpējas ieinteresētības" principiem. Konkrēti:

– ar Āfriku, pastiprinot dialogu un pasākumus attiecībā uz piekļuvi izejvielām un dabas resursu pārvaldību, kā arī transporta infrastruktūru, īstenojot kopējo stratēģiju un rīcības plānu 2008. – 2010. gadam;

– ar jaunās ekonomikas valstīm, kurām ir daudz resursu, piemēram, Ķīnu un Krieviju, pastiprinot dialogu, tostarp nolūkā atcelt pasākumus, kas izraisa traucējumus;

– ar valstīm, kuras ir atkarīgas no resursiem, piemēram, ASV un Japānu, nosakot kopīgas intereses un izstrādājot kopīgas darbības un kopēju nostāju starptautiskajos forumos, piemēram, īstenojot kopīgus projektus ar ASV Ģeoloģisko dienestu tajās jomās, kuras ir atvērtas starptautiskai sadarbībai.

Turklāt Eiropas Savienībai ir jāveicina labāka **starptautiskā sadarbība**. Komisija atbalstīs izpratnes veicināšanu tādos forumos kā G8, ESAO, *UNCTAD, UNEP*[9] un izpētīs sadarbības iespējas ar tādām starptautiskām organizācijām kā Pasaules Banka un Starptautiskā Jūras dzīļu pārvalde. Tostarp ir jāveido dialogs par dziļjūras izrakteņu ieguvi, par Arktikas reģionu[10] un par drošību izejvielu starptautiskajos tirdzniecības ceļos[11]. Komisija arī ir apņēmusies atbalstīt to, lai tiktu ievēroti starptautiskie sociālās atbildības instrumenti[12], un turpinās atbalstīt starptautiskas iniciatīvas, lai veicinātu pārredzamību ieguves rūpniecības

---

8 ES stratēģiskā partnerība aptver Brazīliju, Kanādu, Ķīnu, Indiju, Japānu, Krieviju un ASV.

9 Tostarp starptautiskā ekspertu grupa resursu ilgtspējīgas pārvaldības jomā.

10 Komisija pašlaik gatavo paziņojumu par Arktikas reģionu.

11 ES jūrniecības politika ir pamats Eiropas vadošās lomas veicināšanai starptautiskajā jūrniecības jomā un risina jautājumus integrēti un vispusīgi.

12 COM(2006) 136.

nozarē, piemēram, Kimberlijas procesa sertifikācijas sistēmu un *EITI*. Komisija apsvērs arī iespēju veicināt papildu iniciatīvu EITI++[13].

Ņemot vērā ievērojamo ietekmi uz stratēģisko drošību, mērķis droši piekļūt ar enerģijas ražošanu nesaistītām izejvielām ir noteikti jāņem vērā Eiropas drošības stratēģijā, ko pašlaik pārskata Padome.

Piekļuve pirmējām un otrreizējām izejvielām ir jānosaka par prioritāti **ES tirdzniecības un reglamentējošajā politikā**. Tirdzniecības un reglamentējošā politika var uzlabot piekļuvi izejvielām šādi.

– Eiropas Savienībai vajadzības gadījumā jāsekmē jauni noteikumi un nolīgumi par ilgtspējīgu piekļuvi izejvielām un jānodrošina atbilstība starptautiskajām daudzpusējām un divpusējām saistībām, tostarp sarunām par pievienošanos PTO, brīvās tirdzniecības nolīgumiem, dialogam par regulējumu un nepreferenciāliem nolīgumiem. Šajā kontekstā Komisija pastiprinās darbību, lai panāktu labāku disciplīnu attiecībā uz eksporta ierobežojumiem un lai uzlabotu noteikumus pret subsīdijām PTO līmenī.

– Eiropas Savienībai ir jādarbojas, lai novērstu pasākumus, kas traucē tirdzniecību un ko trešas valstis ieviesušas visās jomās, kas saistītas ar piekļuvi izejvielām. Eiropas Savienība apņēmīgi rīkosies, lai pārtrauktu pasākumus, kuri neatbilst PTO vai divpusējiem noteikumiem, izmantojot visus pieejamos mehānismus un instrumentus, tostarp strīdu izšķiršanu. Vispārīgi ES rīkosies pret protekcionismu, ko trešas valstis īsteno, nosakot eksporta ierobežojumus. Izvēloties savas darbības, ES vispirms centīsies novērst tos eksporta ierobežojumus, kas rada vislielākās problēmas ES patērētājām nozarēm vai rada negodīgus konkurences apstākļus starptautiskajā tirgū vietējai pakārtotajai rūpniecībai.

– Eiropas Savienībai ir jānodrošina, lai jebkurš izejvielu cenu sagrozījums, kas rodas, īstenojot dubulto cenu praksi vai citus eksportētājvalstī pastāvošos mehānismus, tiktu risināts un novērsts saskaņā ar antidempinga izmeklēšanu. Citas iespējas, lai novērstu tirdzniecības traucējumus piekļuvē izejvielām vai šādu pasākumu sekas, piemēram, pakārtoto ražojumu eksportu par dempinga cenām, ir biežāk un efektīvāk izmantot Tirdzniecības šķēršļu regulu un tirdzniecības aizsardzības instrumentus (garantijas un pretsubsīdiju noteikumi).

– ES ir atbilstoši jārīkojas, lai nodrošinātu, ka dažādie tirdzniecības politikas instrumenti, tostarp preferenciālie tirdzniecības nolīgumi un ES tirgus pieejamības partnerība tiek piemēroti saskaņā ar mērķi izveidot atvērtus un pareizi darbojošos izejvielu tirgus, jo īpaši panākot konsekvenci starp ES tirgus atvēršanu (piemēram, tarifi) un trešu valstu pieņemtajiem ierobežojošajiem pasākumiem.

– Papildus ārējiem traucējumiem izejvielu piegādē ES ir jāpārskata arī ES tarifu režīms, lai nodrošinātu konsekvenci ar ES izejvielu pieprasījuma pārmaiņām un lai jo īpaši izvērtētu iespējas mazināt ierobežojumus izejvielu importam, tostarp atjaunojamajām izejvielām, kas nepieciešamas rūpniecībā, lai ražotu citus ražojumus, piemēram, ķīmiskas vielas.

---

[13] Ieguves rūpniecības pārredzamības iniciatīva plus plus (EITI++) ir papildu iniciatīva, kuru uzņēmusies Pasaules Banka un kuras mērķis ir attīstīt valstu spējas pārvaldīt preču cenu bumu, kā arī novirzīt pieaugošo ienākumu plūsmu cīņai pret nabadzību, badu, nepietiekamu uzturu, analfabētismu un slimībām.

Attiecībā uz atjaunojamajām izejvielām tas ir jādara paralēli atbilstošu ilgtspējības un sertifikācijas standartu izveidei.

– Attiecībā uz nolīgumiem, kas vērsti pret konkurenci, vai tirgus koncentrāciju Komisija turpinās pilnībā piemērot ES konkurences noteikumus.

Komisija uzraudzīs turpmāko attīstību, ik gadu izstrādājot progresa ziņojumu par tirdzniecības aspektu īstenošanu, vajadzības gadījumā izmantojot ieinteresēto personu sniegto informāciju.

Daudzas nozīmīgas izejvielas atrodas jaunattīstības valstīs Āfrikā vai citās jaunattīstības valstīs. Ir noteikti jāpanāk konsekvence starp **ES attīstības politiku** un Eiropas Savienības vajadzību piekļūt izejvielām bez diskriminējošiem ierobežojumiem, lai nodrošinātu, ka abas puses ir ieguvējas: laba pārvaldība, pārskatāmi izrakteņu ieguves darījumi un izrakteņu ieguves ienākumi, vienlīdzīgi konkurences noteikumi visiem uzņēmumiem, finansējuma iespējas, pārdomāts nodokļu režīms un pārdomāta attīstības prakse sniegs priekšrocības gan jaunattīstības valstīm, gan ES piekļuvē izejvielām. Attīstības politikai šajā ziņā ir būtiska nozīme trijos līmeņos.

A. Stiprināt valstis. Ekonomiskā, sociālā, vides un politiskā *pārvaldība* ir nozīmīgs attīstības faktors. Laba pārvaldība arī palīdz jaunattīstības valstīm nodrošināt to, ka minerālresursu pieejamība ļauj īstenot šo valstu ekonomikas ilgtspējīgu attīstību un solidāru izaugsmi, lai tās varētu cīnīties pret nabadzību. 10. Eiropas attīstības fonda ietvaros ir paredzēts 2,7 miljardus euro liels motivēšanas finansējums valstīm saskaņā ar to pārvaldības plāniem[14]. Daudzos pārvaldības plānos aptvertas vai nu vispārīgas saistības attiecībā uz ekonomisko, finansiālo, nodokļu un tiesisko pārvaldību, vai arī īpašas saistības attiecībā uz dabas resursu pārvaldību un izrakteņu ieguves darījumu un izrakteņu ieguves ienākumu pārskatāmību[15]. Daļa no mūsu palīdzības šīm valstīm ir vērsta uz to, lai uzlabotu publisko finanšu pārvaldības spējas, lai ilgtspējīgi apsaimniekotu dabas resursus un lai īstenotu sarunas ar izrakteņu ieguves uzņēmumiem. Cita nozīmīga mūsu palīdzības daļa tiek ĀKK valstu transporta infrastruktūras projektiem, kas ir nepieciešami ilgtspējīgām izrakteņu ieguves darbībām[16].

Mēs stiprinām valstis, palielinot *budžeta atbalstu*, lai sniegtu palīdzību. Šāda palīdzība veicina sakārtotu publisko finanšu attīstību jaunattīstības valstīs. Sakārtotas publiskās finanses un tostarp ienākumi no minerālu resursu projektiem arī turpmāk būs viena no galvenajām prasībām, lai varētu izmantot ES budžeta atbalstu.

Eiropas Savienībai ir jāturpina dialogs par turpmāku parāda samazināšanu ar tās partnervalstīm un starptautiskajām finanšu organizācijām.

B. Veicināt pārdomātu investīciju vidi, kas ļauj palielināt piedāvājumu.

Ar attīstības politiku ir arī jāveicina skaidra tiesiskā un administratīvā sistēma.

– Ir jāizveido vienlīdzīgi noteikumi visiem uzņēmumiem un valstīm, kuras vēlas piekļūt izejvielām.

---

14 COM(2006) 421, apstiprinājusi Padome 2006. gada 16. oktobrī, dokuments 14024/06.

15 Piemēram, Kamerūna savā pārvaldības profilā ir ietvērusi saistības attiecībā uz *EITI* un *FLEGT*.

16 ES transporta infrastruktūras projekti nav vērsti uz dabas resursiem, bet daži var būt saistīti ar tiem, piemēram, Rietumu koridora infrastruktūras projekts Ganā, kurš ietver ostas un dzelzceļa infrastruktūras izveidi, kas ļaus nogādāt boksītu un mangānu līdz jūrai.

– Jāuzlabo izrakteņu ieguves darījumu un ienākumu pārskatāmība.

– Jāveicina pārdomāta nodokļu sistēma, lai visas ekonomiskās darbības, tostarp arī izrakteņu ieguves darbības, vienlīdzīgi piedalītos valsts ieņēmumu veidošanā[17].

Vēl viens pasākums, kas ļauj uzlabot ilgstpējīgu apgādi ar izejvielām, ir Eiropas Investīciju Bankas aizdevumi izrakteņu ieguves projektiem. Tas palielinās šādus aizdevumus virs vidējās gada summas, kura kopš Kotonū partnerattiecību nolīguma uzsākšanas 2000. gadā ir 140 miljoni euro, jo īpaši tajās valstīs, kas ir apņēmušās īstenot reformas saskaņā ar pārvaldības rīcības plāniem, kuru mērķis ir uzlabota pārvaldība un pārredzamība ieguves rūpniecībā. Komisija stingri atbalsta šo mērķi.

C. Veicināt izejvielu ilgtspējīgu pārvaldību

Mūsu attīstības politika ir vērsta arī uz to, lai palīdzētu partnervalstīm uzlabot sociālos un vides standartus, uzlabot apstākļus cilvēktiesību jomā un cīnīties pret bērnu darbu, jo īpaši arvien augošajā amatnieku līmeņa maza mēroga izrakteņu ieguvē, kas nodrošina iztiku apmēram 100 miljoniem cilvēku.

2.2. Otrais pīlārs. Veicināt iltspējīgu apgādi ar izejvielām no Eiropas avotiem

Lai atvieglinātu ilgtspējīgu apgādi ar izejvielām no Eiropas iegulām, ir svarīgi noteikt piemērotus **pamatnosacījumus**. Galvenā prasība ieguves rūpniecībā ir piekļuve zemei, bet Eiropas Savienībā ieguves rūpniecībai pieejamās platības nepārtraukti samazinās sakarā ar zemes izmantojumu citiem mērķiem. Turklāt Eiropas Savienībā bieži vien no iegulu atklāšanas brīža līdz faktiskai ieguves uzsākšanai paiet 8 līdz 10 gadi. Pieredze liecina, ka ir nepieciešams racionalizēt administratīvos nosacījumus un paātrināt atļauju piešķiršanas procesu izpētes un ieguves darbībām. Dalībvalstis arvien labāk apzinās šīs problēmas; piemēram, Zviedrija ir modernizējusi izrakteņu ieguves tiesību aktus un noteikusi termiņus atļaujas piešķiršanai.

Lai nodrošinātu ilgtspējīgu apgādi ar izejvielām no ES avotiem, ir nepieciešams uzlabot **zināšanu bāzi** par minerāliegulām Eiropas Savienībā. Turklāt, plānojot zemes izmantojumu, ir jāņem vērā piekļuve šīm iegulām ilgtermiņā. Tādēļ Komisija ieteic, lai valstu **ģeoloģiskie dienesti** aktīvāk iesaistās zemes izmantojuma plānošanā dalībvalstīs. Saskaņā ar subsidiaritātes principu Komisija ierosina izveidot platformu, kurā dalībvalstis var apmainīties ar labāko praksi zemes izmantojuma plānošanā (piemēram, Austrijas minerālu plāns) un attiecībā uz citiem ieguves rūpniecībai nozīmīgiem pamatnosacījumiem.

Turklāt Komisija ierosina uzlabot **valstu ģeoloģisko dienestu sadarbību**, lai atvieglinātu apmaiņu ar informāciju un uzlabotu datu savstarpējo izmantojamību un to izplatīšanu jo īpaši MVU vajadzībām. Papildus Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm izskatīs iespēju izstrādāt vidēja termiņa vai ilgtermiņa stratēģiju, lai integrētu apakšzemes komponentus *Kopernikus* Zemes novērošanas dienestā[18], kas varētu sniegt ieguldījumu zemes izmantojuma plānošanā un uzlabot šīs plānošanas kvalitāti.

---

[17] Zambija, piemēram, ar ES atbalstu ir pārgājusi uz finanšu līdzekļu vienotu kontu visiem ienākumiem, tostarp izrakteņu ieguves ienākumiem (līdzīgi kā Mozambika), un ir uzlabojusi izrakteņu ieguves darbībām piemērojamās nodokļu sistēmas pārskatāmību un progresivitāti.

[18] Agrāk Globālā vides un drošības uzraudzība (*GMES*).

Lielākā daļa ES tiesību aktu attiecībā uz ieguves rūpniecību, kas nav saistīta ar enerģijas ražošanu, ir horizontāli. *Natura 2000* tiesību aktu īstenošana ir īpaši nozīmīga ieguves rūpniecībai. Sabiedriskās apspriešanās laikā rūpniecības uzņēmumi pauda bažas par dažreiz pretrunīgajiem mērķiem saistībā ar *Natura 2000* apgabalu aizsardzību un ieguves darbību attīstību Eiropā. Lai gan Komisija uzsver, ka *Natura 2000* tiesību aktu sistēma pilnībā neizslēdz ieguves darbības, Komisija un dalībvalstis ir apņēmušās izstrādāt vadlīnijas attiecīgajiem uzņēmumiem un iestādēm, lai skaidrotu, kā ieguves darbības *Natura 2000* apgabalos vai to tuvumā var savienot ar vides aizsardzības pasākumiem. Gaidāms, ka vadlīnijas tiks pabeigtas 2008. gada beigās un tās būs pamatotas ar pieejamo labo praksi.

Lai risinātu tehnoloģiskās problēmas saistībā ar minerālu ilgtspējīgu ražošanu, Komisija ar 7. pamatprogrammu **veicinās pētniecības projektus**, kuri vērsti uz izejvielu ieguvi un pārstrādi. Eiropas Tehnoloģiju platforma ilgtspējīgiem minerālu resursiem ir vērsta uz inovatīvām izpētes tehnoloģijām, lai noteiktu dziļi atrodošos pazemes un zemjūras resursus (tostarp dziļjūras izrakteņu ieguve), un jaunām ieguves tehnoloģijām, lai līdz maksimumam palielinātu ekonomikas un vides ieguvumus. Ūdens transporta tehnoloģiju platforma *Waterborne* veiks pētījumus par tehnoloģijām, kas ļauj turpmāk ilgtermiņā izmantot jūras gultni.

Ieguves rūpniecība ir nozīmīgs faktors ekonomikas izaugsmē dažos Eiropas Savienības tālākajos reģionos. Lai atbalstītu virkni pētījumu, inovāciju un uzņēmējdarbības atbalsta pasākumus izejvielu izpētē un ekspluatācijā, ir pieejams **Kohēzijas politikas finansējums**, jo īpaši no Eiropas Reģionālās attīstības fonda.

Tāpat kā citas nozares, arī Eiropas ieguves rūpniecības nākotni ietekmēs **iemaņu nepietiekamība**[19]. Turklāt **sabiedrība vēl joprojām nepietiekami apzinās**, cik nozīmīgas Eiropas ekonomikā ir iekšzemes izejvielas. Lai risinātu šīs problēmas, ir jāsekmē efektīvāku partnerattiecību izveide starp universitātēm, ģeoloģiskajiem dienestiem un nozari. Lai palīdzētu risināt šo problēmu, Komisija veicinās tādas iniciatīvas kā Eiropas minerālu diena 2009. gadā un sekmēs jaunu augsta līmeņa iemaņu apguvi ģeoloģijā, Zemes novērošanā un vides jautājumos, jo īpaši izmantojot *Erasmus Mundus* Minerālu un vides programmu (2009. – 2013. gadam) un kopīgas maģistra un doktora studiju programmas. Tā kā prasmīgu darbinieku piesaistei ir būtiska droša darba vide, Komisija arī atbalstīs pasākumus, lai uzlabotu darbinieku aizsardzību.

2.3. Trešais pīlārs. Mazināt pirmējo izejvielu patēriņu Eiropas Savienībā

Lai mazinātu Eiropas Savienības kritisko atkarību no pirmējām izejvielām, lai mazinātu atkarību no importa, lai uzlabotu vides līdzsvarotību, kā arī lai apmierinātu vajadzību pēc rūpniecības izejvielām, ir jāuzlabo resursu efektivitāte, otrreizējā pārstrāde, aizstāšana un biežāk jāizmanto atjaunojamās izejvielas. Tas jāuztver kā viens no elementiem pārejā uz ilgtspējīga patēriņa un ražošanas modeļiem un ES ekonomiku, kurā resursi tiek izmantoti efektīvi.

ES Tematiskajā stratēģijā dabas resursu ilgtspējīgai izmantošanai[20] ietverta ilgtermiņa stratēģija, kuras mērķis ir nošķirt resursu izmantošanu no ekonomiskās izaugsmes. Nesenajā rīcības plānā par ilgtspējīga patēriņa un ražošanas un ilgtspējīgas rūpniecības politiku[21]

---

19 Attiecībā uz vispārējo problēmu saistībā ar labāku iemaņu iepriekšēju noteikšanu un pielāgošanu darba vietām Komisija 2008. gada decembrī iesniegs iniciatīvu „Jaunas iemaņas jaunām darba vietām".

20 COM(2005) 670.

21 COM(2008) 397.

Komisijas mērķis ir vēl vairāk stimulēt **resursu efektivitāti** un ekoloģiski inovatīvu ražošanu, mazināt atkarību no izejvielām un veicināt optimālu resursu izmantojumu un otrreizēju pārstrādi.

Komisija 7. pamatprogrammas ietvaros atbalsta pētniecības projektus, kuri vērsti uz ražojumiem un ražošanu, **kas efektīvi izmanto resursus**. Turklāt Ekodizaina direktīvā[22] ir ietverti noteikumi par tādu ražojumu izstrādi, kuri efektīvi izmanto resursus. Pētniecība ir būtiska arī aizstājēju izstrādē, kas ļaus padarīt elastīgāku ražošanas procesu un mazināās atkarību no importa. ESAO[23] nesen saviem dalībniekiem ieteica atbalstīt resursu ražību, nostiprinot spējas analizēt materiālu plūsmu. Eiropas Savienībā dalībvalstu ieguldījumu koordinēs dabas resursu, ražojumu un atkritumu datu bāzes.

Otrreizējo izejvielu pastiprināta izmantošana veicina apgādes drošību un energoefektivitāti. Tomēr pašlaik daudzi nolietoti ražojumi netiek nodoti ekoloģiski nekaitīgai otrreizējai pārstrādei, tādējādi radot nenovēršamus vērtīgu otrreizējo izejvielu zudumus. Atsevišķi elementi liecina par to, ka ievērojama daļa no visiem ES atkritumu pārvadājumiem neatbilst noteikumiem, lai gan situācija dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras[24]. Tas galvenokārt attiecas uz nolietotu automobiļu un elektronisko ierīču eksportu, ko no Eiropas izved kā atkārtoti izmantojamus ražojumus, bet ārzemēs izjauc. Turklāt pārvadājamo atkritumu iedalījums dažādās dalībvalstīs tiek interpretēts dažādi, tādējādi radot šķēršļus metāllūžņu iekšējā tirgū un attiecīgi izraisot tirdzniecības traucējumus. Tas ir vēl jo vairāk nožēlojami tādēļ, ka eksportēto nolietoto ražojumu un importēto izejvielu (kas iegūtas no otrreizējas pārstrādes ārpus Eiropas Savienības, ievērojot mazāk stingrus reglamentējošos noteikumus) faktiskais transports rada ievērojamas noplūdes vidē.

Attiecībās ar trešām valstīm Komisijai un dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai atkritumu pārstrāde notiek saskaņā ar taisnīgiem un ilgtspējīgiem nosacījumiem. Komisija sadarbosies ar dalībvalstīm, lai palielinātu izpratni[25] un nodrošinātu atkritumu pārvadāšanas regulas (ar ko īsteno Bāzeles konvenciju) pārdomātu un saskaņotu piemērošanu, pagaidām precīzāk nosakot kritērijus, saskaņā ar kuriem var atteikt eksporta atļauju, kas pieprasīta nolietotu produktu izvešanai. Sadarbībā ar dalībvalstīm Komisija ierosinās efektīvākus atkritumu pārvadāšanas kontroles mehānismus un izplatīs informāciju par nelegālām pārvadājumu plūsmām.

Otrreizējo izejvielu pārstrāde tiks atvieglota, nodrošinot attiecīgo pārstrādes tiesību aktu[26] pilnīgu izpildi un īstenošanu, kā arī ar jaunajiem noteikumiem pamatdirektīvā par atkritumiem, kurā noteikts, kādos gadījumos atkritumi vairs nav atkritumi. Direktīvā arī tiks noteikts dalībvalstu pienākums īstenot savākšanas mērķus metāla, papīra, stikla un nebīstamo būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumu atkārtotai izmantošanai un otrreizējai pārstrādei.

Lai Eiropas Savienībā veicinātu ražojumu un materiālu atkārtotu izmantošanu vai **otrreizēju pārstrādi** plašā mērogā, ir nepieciešams vienlīdzīgs un pārredzams tirgus, kura pamatā ir

---

22 Direktīva 2005/32/EK.

23 ESAO padomes ieteikums par resursu ražību, 2008. gada 10. aprīlis, C(2008) 40.

24 Attiecībā uz šādiem pārvadājumiem 2006. gadā tika veikta mērķtiecīga izmeklēšana, kurā ir konstatēts, ka vairāk nekā 50 % no visiem atkritumu pārvadājumiem ES neatbilst noteikumiem un 43 % gadījumu ir pieļauti pārkāpumi.

25 *IMPEL-TFS* piemērošanas pasākumi I (2008).

26 Direktīva 2002/96/EK par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (EEIA), Direktīva 2000/53/EK par nolietotiem transportlīdzekļiem, Direktīva 2006/66/EK par baterijām un akumulatoriem, un bateriju un akumulatoru atkritumiem, Direktīva 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu, Direktīva 2006/12/EK par atkritumiem, kas pašreiz tiek pārskatīta.

konkrēts standartu minimums un sertifikācijas shēmas, kas vajadzības gadījumā atbilst piemērotiem pamatnosacījumiem. Rīcības plāns (2008. – 2011. gads) vadošā tirgus iniciatīvai otrreizējās pārstrādes jomā sekmēs otrreizējās pārstrādes tirgus ar šādiem pasākumiem: tiesību akti, standarti un marķējums, publiskais iepirkums, finansējums, zināšanu izplatīšana un starptautiskas darbības[27].

Atjaunojamās izejvielas ir nepietiekami resursi Eiropas rūpniecībai, piemēram, ķīmijas un kokapstrādes rūpniecībai, jo kultivācijas teritorijas ir ierobežotas un dažos gadījumos tās tiek izmantotas citiem mērķiem. Valstu un ES politika atjaunojamo izejvielu jomā varētu ietekmēt šo izejvielu rūpnieciskos izmantotājus. Tādēļ Komisija uzraudzīs un ziņos par ietekmi, ko palielinātais pieprasījums pēc biomasas rada uz nozarēm, kurās izmanto biomasu[28].

3. TURPMĀKĀ VIRZĪBA

Problēmas, kuras jārisina, lai nodrošinātu ES ekonomikas ilgtspējīgu apgādi ar izejvielām, kas nav saistītas ar enerģijas ražošanu, ir dažādas, sarežģītas un savstarpēji saistītas. Šīs problēmas turpina pastāvēt vai pat palielinās. Lai nodrošinātu Eiropas konkurētspēju, ir nepieciešama skaidra Eiropas rīcība. Šajā nolūkā izejvielu jautājumam ir jāpievērš liela politiskā uzmanība un ir jāizstrādā integrēta ES stratēģija, kurā apvienoti dažādi ES politikas virzieni un kura vajadzības gadījumā sekmē turpmāku dalībvalstu sadarbību. Ierosinātās stratēģijas trīs pīlāru mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgus noteikumus piekļuvē resursiem trešās valstīs, labākus pamatnoteikumus izejvielu ieguvei Eiropas Savienībā un mazāku pirmējo izejvielu patēriņu, palielinot resursu efektivitāti un veicinot otrreizējo pārstrādi.

Komisija ierosina uzsākt **Eiropas izejvielu iniciatīvu** saskaņā ar turpmāko izklāstu. Pēc 2 gadiem Komisija Padomei sniegs ziņojumu par izejvielu iniciatīvas īstenojumu.

---

27 COM(2007) 860.

28 COM(2008) 19 galīgā redakcija.

Izejvielu iniciatīva

		Rīcības mērogs		
		EK	Dalībvalstis	Nozare
1	Noteikt būtiskās izejvielas	X	X	X
2	Sākt Eiropas Savienības stratēģisko izejvielu diplomātiju ar galvenajām rūpnieciski attīstītajām un ar resursiem bagātajām valstīm	X	X	
3	Iekļaut noteikumus par piekļuvi izejvielām un to ilgtspējīgu apsaimniekošanu visos divpusējos un daudzpusējos tirdzniecības nolīgumos un reglamentējošajos noteikumos pēc nepieciešamības	X	X	
4	Noteikt un novērst trešo valstu ieviestos pasākumus, kas izraisa tirdzniecības traucējumus, izmantojot visus pieejamos mehānismus un instrumentus, tostarp PTO sarunas, strīdu izšķiršanu un tirgus pieejamības partnerību, par prioritāti izvirzot tos, kuri visvairāk traucē starptautiskajiem tirgiem un rada neizdevīgus konkurences apstākļus ES. Uzraudzīt turpmākās norises, ik gadu izstrādājot progresa ziņojumu par tirdzniecības aspektu īstenošanu, vajadzības gadījumā izmantojot ieinteresēto personu sniegto informāciju.	X	X	X
5	Veicināt ilgtspējīgu piekļuvi izejvielām attīstības politikas jomā, izmantojot budžeta atbalstu, sadarbības stratēģijas un citus instrumentus.	X	X	
6	Uzlabot reglamentējošos noteikumus attiecībā uz piekļuvi zemei: - veicinot apmaiņu ar labo praksi zemes izmantojuma plānošanā un attiecībā uz administratīvajiem noteikumiem izpētē un ieguvē un - izstrādājot vadlīnijas, kurās skaidrots, kā ieguves darbības *Natura 2000* apgabalos vai to tuvumā var savienot ar vides aizsardzības pasākumiem.	X	X	
7	Veicināt labāku valstu ģeoloģisko dienestu sadarbību, lai uzlabotu zināšanu bāzi.		X	
8	Uzlabot iemaņu apguvi un mērķtiecīgu pētniecību inovatīvās izpētes un ieguves tehnoloģijās, otrreizējā pārstrādē, materiālu aizvietošanā un resursu efektivitātē.	X	X	X
9	Palielināt resursu efektivitāti un veicināt izejvielu aizstāšanu.	X	X	X
10	Veicināt otrreizējo pārstrādi un atvieglināt otrreizējo izejvielu izmantošanu Eiropas Savienībā.	X	X	X